

EUROOPA LIIDU
POLIITIKA
LAHTISELETATUNA

Siseturg

**Kriisist
võimalusteni –
kodanike ja
ettevõtjate
suunamine
jõukuse juurde
viivale teele**

„Siseturu parem toimimine on Euroopa
majanduskasvu võti.”

Siseturu ja teenuste volinik
Michel Barnier

EUROOPA LIIDU POLIITIKA LAHTISELETATUNA

Käesolev väljaanne kuulub sarja, mis arusaadavas keeles kirjeldab ja põhjendab ELi tegevust eri poliitikavaldkondades ning selle tegevuse tulemusi.

Avaldatud väljaannete nimekirja leiate ja need saate alla laadida veebilehelt:

http://europa.eu/pol/index_et.htm

Kuidas EL toimib?
„Euroopa 2020”: Euroopa majanduskasvu strateegia
ELi asutajad

Areng ja koostöö
Digitaalarengu tegevuskava
Eelarve
Energeetika
Ettevõtlus
Haridus, koolitus, noored ja sport
Humanitaarabi ja kodanikukaitse
Kaubandus
Keskfond
Kliimameetmed
Konkurents
Kultuur ja audiovisuaalküsimused
Laienemine
Majandus- ja rahaliit ning euro
Maksustamine
Merendus- ja kalandusasjad
Pettusevastane võitlus
Piiirid ja julgeolek
Põllumajandus
Rahvatervis
Regionaalpoliitika
Rände- ja varjupaigaküsimused
Siseturg ✘
Tarbijad
Teadusuuringud ja innovatsioon
Toiduohutus
Toll
Transport
Tööhõive ja sotsiaalküsimused
Välisasjad ja julgeolekupiitika
Õigusküsimused, kodakondsus ja põhiõigused

SISUKORD

Milleks vajame siseturgu?	3
Kuidas EL siseturgu haldab?	5
ELi tegevus	7
Järgmised sammud	12
Lisalugemist	12

Euroopa Liidu poliitika lahtiseletatuna. Siseturg

Euroopa Komisjon
Teabevahetuse peadirektoraat
Väljaanded
1049 Brüssel
BELGIA

Käsikiri valmis augustis 2013.

Kaanefoto ja foto leheküljel 2: © iStockphoto.com/melhi

12 lk – 21 × 29,7 cm
ISBN 978-92-79-24615-9
doi:10.2775/8075

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus 2014

© Euroopa Liit, 2014
Reprodutseerimine on lubatud. Üksikute fotode kasutamiseks või reprodutseerimiseks tuleb taotleda luba otse autoriõiguse omanikelt.

Milleks vajame siseturgu?

Euroopa siseturg, mida kutsutakse ka ühtseks turuks, võimaldab inimestel ja ettevõtjatel vabalt liikuda ning kaubelda 28 riigist koosneva liidu piires. Tegelikuses annab see üksikisikutele õiguse teenida elatist või õppida mõnes teises ELi liikmesriigis või asuda sinna pensionipõlves elama. Samuti pakub see tarbijatele suuremat konkurentsivõimelise hinnaga kaubavalikut ning võimaldab saada paremat kaitset koduriigis, välismaal või internetis sisseoste tehes. Samuti muudab see nii väikeste kui ka suurte ettevõtjate jaoks piiriülese kaubanduse odavamaks ning ülemaailmselt konkureerimise lihtsamaks.

Neli vabadust

Ühtse turu alustalad on inimeste, kaupade, teenuste ja kapitali vaba liikumine, mida teatakse „nelja vabadusena” ning mis on sätestatud ELi asutamislepingus. Sama aluslepinguga antakse ELi institutsioonidele volitused võtta vastu õigusakte (määruste, direktiivide ja otsuste vormis), mis on riikide õigusaktide suhtes ülimuslikud ning riiklike ametiasutuste jaoks siduvad. Euroopa Komisjonil on oluline roll ELi õigusaktide kohta ettepanekute tegemisel, ELi aluslepingute järgimisel ning selle tagamisel, et ELi üksikisikud, riiklikud ametiasutused ja muud ELi institutsioonid kohaldaks ELi õigust nõuetekohaselt kõikjal ELis.

Ühisraha ühtse turu ergutajana

Turg toimib paremini, kui kõik kasutavad sama rahaühikut. Esimene samm ühisraha suunas astuti euro loomisega 1. jaanuaril 1999. Täpselt kolm aastat hiljem tulid käibe euro pangatähed ja mündid. Praegu kasutavad eurot tarbijad ja ettevõtjad 17 ELi liikmesriigis, mida teatakse ühiselt kui euroala. Euro näitas oma vastupidavust riigivõlakriisi ajal ja säilitas oma ostujõu ning EL tõttas appi suurtes võlgades riikidele. Euro on samuti laialdaselt käibel rahvusvaheliste maksete puhul ning on koos USA dollari ja Jaapani jeeniga üks olulisemaid vääringuid maailmas. 2014. aasta alguses saab Lätist 18. ELi liikmesriiki, kus on käibel euro.

Üha kasvav ühtne turg

Oma rohkem kui 20 eksisteerimisaasta jooksul on ühtne turg kasvanud 345 miljoni tarbijaga turust 1992. aastal üle 500 miljoni tarbijaga turuks tänapäeval. ELi liikmesriikide vaheline piiriülene kaubandus on samuti kasvanud: 800 miljardilt eurolt 1992. aastal kuni 2,8 triljoni euroni aastal 2011 (kaubavahetuse väärtus). Samal ajavahemikul kaubavahetus ELi ja ülejäänud maailma vahel lausa kolmekordistus: 500 miljardilt eurolt 1992. aastal kuni 1,5 triljoni euroni aastal 2011.

Ühtse turu ülevaade: faktid ja arvanded

- Suurima SKPga majandus maailmas
- 500 miljonit tarbijat, 20 miljonit VKEd
- 28 liikmesriiki
- Euroopa integratsiooni sümbol
- Maailma suurim toidu ja sööda eksportija ning importija
- 7% maailma elanikkonnast
- 20% ülemaailmsest ekspordist ja impordist

ELi ühtne turg pakub tarbijatele konkurentsivõimeliste hindadega laiemat kaubavalikut kodu- ja välismaal ning internetis.

Arenev poliitika

1987. aastast pärineva ühtse Euroopa aktiga vaadati esimest korda põhjalikult läbi 1950. aasta Rooma leping, millega pandi alus hilisemale Euroopa Liidule. Akti põhieesmärk oli kiirendada Euroopa integratsiooni ja juba olemas olevat ühisturgu. Aktiga muudeti eeskirju, mis hõlmasid Euroopa institutsioonide toimimist ning laiendati teatavates valdkondades nende volitusi. Sellele tuginedes leppisid ELi juhid kokku kuulsas kavas, mis sisaldas mitmeid uusi eeskirju ühtse turu loomise lõpuleviimiseks. See õnnestus ning 1. jaanuaril 1993 muutus ühtne turg 12 tolleaegse liikmesriigi jaoks reaalsuseks.

Praegu moodustavad ühtse turu aga juba 28 liikmesriiki. ELi ning Islandi, Liechtensteini ja Norra vahel sõlmitud kokkulepete alusel kohaldatakse enamikku ühtset turgu hõlmavatest eeskirjadest (v.a kalandust ja põllumajandust hõlmavad eeskirjad) ka nende riikide suhtes (Euroopa Majanduspiirkonna raames). ELis on 22 riigist koosneva Schengeni ala piires võimalik piirikontrolli läbimata ja ilma passita reisida.

Kuid ühtne turg on oma täieliku potentsiaali saavutamiseks väga kaugel. Praegusel kriisiajal on varasemast veelgi olulisem pöörata tähelepanu valdkondadele, kus ühtne turg ei toimi kodanikele ja ettevõtjatele kasu toomiseks veel täies mahus. Seda on eelkõige võimalik parandada finantsteenuste (eelkõige pangandussektori) reguleerimise ja järelevalve täiustamise abil.

Samuti tulevad mängu olulised sotsiaal-majanduslikud tegurid. Vananev elanikkond viitab vajadusele suurema finantsstabiilsuse järele. IT-vahendite ja interneti laialdasem kasutamine kõigis vanuserühmades tähendab seda, et üha rohkem inimesi teeb sisseoste internetis, ning seega tekib ka vajadus asjakohaste valdkondade õigusaktide järele. Lisaks sellele on integreeritumate ja üksteisest rohkem sõltuvate finantsturgude olemasolu ning internetipanganduse ja elektrooniliste tehingute leviku puhul ELi tasandil vaja rangemat reguleerimist ja järelevalvet.

Inimeste arvamus

2011. aastal korraldatud Eurobaromeetri uuringu alusel võib öelda, et Euroopa kodanikud on üldjuhul rahul sellega, et ühtne turg pakub suuremal hulgal tooteid, rohkem töökohti ja õiglast konkurentsi. Teisalt näib siiski veel paljudele, et ühtsest turust saavad kasu üksnes suurettevõtjad, see muudab töötingimused halvemaks ning ei paranda vaeste ega ebasoodsas olukorras olevate inimeste elujärge. Uuringust nähtub, et ühtne turg ei ole veel kaugeltki täies mahus toimiv ning et rohkem kui kolmandik (35%) eurooplastest ei ole teadlikud selle pakutavatest hüvedest.

Kriisist väljumine

Majandus- ja finantskriis oli ELile ränk hoop, põhjustades kuues järjestikusel kvartalis majanduslangust ning viies töötuse määra 19 miljoni inimeseni. Kriis on ELi liikmesriike erinevalt mõjutanud (viis riiki vajasisid nõ hädaabi) ning mitmes riigis esile toonud struktuurilised nõrkused. Samuti on kriis kahjustanud riikide rahandust ning vähendanud inimeste usaldust pangandussektori vastu.

Kuid kõik ei lõpe mitte kriisiga. Majanduspoliitika parema koordineerimise, ühtse turu sujuvama toimimise ning finantssektorile ühtse järelevalveasutuse määramise ja eeskirjade koostamise abil võib EL kriisist veelgi tugevamana välja tulla. Ühtse turu loomise lõpuleviimine ja selle usaldusväärsuse taastamine on oluline osa jõupingutustes, mille eesmärk on taastada ELi majandus.

Euro on ühisrahana käibel 17 (varsti 18) ELi liikmesriigis, mida teatakse ka kui euroala.

Kuidas EL siseturгу haldab?

Euroopa Komisjonil on mitmeid vahendeid, mille abil tagada sujuvalt toimiv ühtne turg kõigi jaoks. Viimase 20 aasta jooksul on valdkonnas aset leidnud kaks olulist arengut. Kaksikümne aastat tagasi lahendati probleeme peamiselt uute õigusaktide vastuvõtmise või ELi liikmesriikide vastu kohtumenetluse alustamise teel. Praegune lähenemisviis on ambitsioonikam ja praktilisem. Selle aluseks on komisjoni ja ELi liikmesriikide ning samuti kodanike ja ettevõtjate tihe koostöö küsimuses, kuidas ühtne turg tegelikkuses toimib. Samuti on IT-vahendid ja internet muutnud teabe esitamise viise ning komisjonil on lihtsam ja kiirem koguda tagasisidet nendelt, keda uued eeskirjad ja määrused mõjutavad.

Pärast uute õigusaktide vastuvõtmist jälgivad ametiasutused seda, kuidas neid rakendatakse ja kohaldatakse. Selleks et olla tõhusad, peavad riiklikud ametiasutused omavahel piiriüleselt ühenduses olema, et teha koostööd võimalike tekkivate probleemide lahendamisel. Tsükli iga etapi kohta kogutakse tagasisidet ning seda hinnatakse, et poliitikakujundajad saaksid otsustada, kas vaja on uusi õigusakte või tuleb olemasolevaid kohandada või need kehtetuks tunnistada.

Üldsusega konsulteerimine

Kui kaalutakse, milline suund valida, küsib komisjon sageli ka üldsuse, ettevõtjate, kutseliitude jm arvamust nn avaliku konsultatsiooni teel, mis korraldatakse sageli veebipõhiselt. Huvitatud osapooled võivad esitada oma kogemused ja ettepanekud kirjalikult. Komisjon võtab asjaomaseid arvamusi uute õigusaktide koostamisel arvesse ning tagab seejärel, et neid kõikjal ELis nõuetekohaselt rakendatakse ja jõustatakse.

Tulemustabelist ilmneb, kas ELi eeskirju jõustatakse

Selleks et ELi eeskirjad toimiksid, tuleb need siseriiklikku õigusesse üle võtta. Alates 1998. aastast on komisjon hinnanud liikmesriikide tulemusi ühtse turu eeskirjade rakendamisel ja jõustamisel nn siseturu tulemustabeli vormis. Veebipõhises aruandlussüsteemis on võimalik näha edukaid ja vähemedukaid riike graafiku kujul, mille puhul kasutatakse fooritulesid. Roheline viitab üle keskmise tulemusele, kollane keskmisele ning punane allapoole keskmist jäävale tulemusele, mille puhul peavad

riigid püüdma oma tulemust parandada. Olenemata praegusest majanduslikult raskest ajast jätkavad ELi liikmesriigid peaaegu kõigi ELi eeskirjade rakendamist – üksnes 0,6% ühtset turgu käsitlevatest direktiividest ei võeta õigeaegselt siseriiklikku õigusesse üle.

Kohtumenetluse alustamine rikkumiste eest

Iga liikmesriik vastutab ELi õiguse nõuetekohase ja õigeaegse rakendamise eest ning komisjoni kohustuseks on tagada, et nad seda ka teevad. Kui liikmesriik ELi õigust ei järgi, on komisjonil volitused püüda asjaomane rikkumine lõpetada ning (viimase võimalusena) anda juhtum Luxembourgis asuvasse Euroopa Kohtusse. Rikkumismenetlus koosneb mitmest ametlikust etapist, millest esimese raames asub komisjon sageli kaebuse tagamaid uurima. Komisjon võib samuti alustada uurimist omal algatusel, kui ta kahtlustab probleemi olemasolu.

Kui komisjon ja liikmesriigi valitsus ei lahenda küsimust arvamuste vahetamise käigus, võidakse Euroopa Kohtult paluda kohtuotsuse esitamist selle kohta, kas rikkumine on toimunud või mitte. Kuid kohus ei saa tühistada riiklikku meetet, mille puhul on tuvastatud kooskõla puudumine ELi õigusega, ega nõuda, et liikmesriik maksaks ELi õiguse rikkumise tõttu kahju saanud üksikisikule kahjutasu. Mis tahes vajalike meetmete võtmine on pigem liikmesriigi otsustada. Kui liikmesriik eirab jätkuvalt ELi õiguse järgimist, siis võib komisjon pöörduda tagasi Euroopa kohtusse, et nõuda rikkumise lõppemiseni karistusmaksete maksmist ja/või nõuda, et asjaomasele liikmesriigile määrataks karistuseks ühekordne makse.

Kohtu otsustega luuakse olulisi pretsedente, mille abil selgitatakse olemasolevate õigusaktide punkte. Näiteks on Euroopa Kohus teinud korduvalt nn kuldaktsiatega seotud hääletusõiguse vastaseid otsuseid eraettevõtete puhul ning väitnud, et sellised eelised takistavad kapitali vaba liikumist.

Tarbijapõhine konkurentsipoliitika

Konkurentsi ja ühtset turgu käsitlev ELi poliitika on lahutamatu, sest esimene neist tähendabki just eeskirjade kohaldamist selleks, et ettevõtjad konkureeriks üksteisega õiglastel alustel. Sellega luuakse tarbijaile rohkem valikuid ning aidatakse

alandada hindu ja parandada kvaliteeti. On mitmeid konkurentsijuhtumeid, mille puhul komisjoni meetmed on toonud otsest kasu tarbijatele kogu ühtsel turul. Ühe näitena võib nimetada telekommunikatsiooni valdkonda, kus mobiilsideoperaatorid nõudsid liiga suurt tasu selle eest, et ühendada teise operaatori võrgust tulevaid kõnesid (üle 10 korra rohkem kui tavatelefonide puhul).

2009. aastal esitas komisjon ELi telekommunikatsioonisektorit reguleerivatele asutustele nõude tagada, et selliste kõnede hinnad põhineksid nende tegelikel kuludel. Komisjon on trahvinud operaatoreid nende konkurentsivastase tegevuse eest. Selle tulemusena on tariifid nüüd kogu ELis madalamad ning hinnakujundussüsteem läbipaistvam. Selleks et saada täiendavat teavet ELi konkurentsipoliitika kohta, tutvuge käesolevas sarjas avaldatud brošüüriiga „Konkurents“.

Teabe levitamine

Kodanike ja ettevõtjate teavitamine õigustest ning võimalustest, mida neile pakub ühtne turg, on Euroopa Komisjoni üks olulisemaid ülesandeid. Interneti abil on võimalik teavet kõigis ELi ametlikes keeltes kiiresti ja tõhusalt jagada ning korrapäraselt ajakohastada.

Otsite töökohta? Miks mitte proovida töötamist välismaal? Ühtne turg tagab kõigile ELi kodanikele õiguse töötada ja õppida teistes ELi liikmesriikides.

© iStockphoto/Midstock

Portaal **Teie Euroopa** pakub kasutajasõbralikku praktilist teavet ELi kodanikele ning ettevõtjatele, alustades reisidokumentide ja reisijate õigustega ning lõpetades teises ELi liikmesriigis pangakonto avamise ja sellega, mida teha siis, kui vajate ajutiselt teises liikmesriigis viibides erakorralist arstiabi. Ettevõtjad saavad samuti teavet maksude ja raamatupidamise kohta ning selle kohta, kus taotlema ELi poolt toetatavatelt pankadelt või riskikapitalifondidelt rahastamist.

Ulatatud abikäsi

Kuid EL teeb peale teabe jagamist üksikisikutele ja ettevõtjatele ka palju muud. Erinevaid väljundeid kasutades aitab ta saada ühtsest turust võimalikult suurt kasu ning ületada igapäevaelus esinevaid probleeme. Kõik ELi kodanikud, kes ostavad teistes ELi liikmesriikides, Islandil või Norras kaupu või teenuseid, võivad abi ja nõu saamiseks pöörduda **Euroopa tarbijakeskuste** poole. Asjaomased keskused annavad raha säästmise ja probleemide vältimise teemal tasuta praktilisi nõuandeid. Samuti pakuvad nad eksperdiabi tarbijakaebuste esitamise kohta, püüdes kõigepealt olukorda rahumeelselt lahendada.

2006. aastal loodi **tarbijakaitsealase koostöö võrgustik**. Asjaomane võrgustik ühendab kõigi ELi liikmesriikide ametiasutusi ning võimaldab neil üksteist abistada, kui on vaja ennetada kahjulikke äritavasid, mis on vastuolus ELi tarbijakaitse-eeskirjadega piiriülestes olukordades, vahetades näiteks asjakohast teavet. Võrgustik on alates selle loomisest tegelenud üle 1200 vastastikuse abistamise taotluse ning üle 200 hoiatusega.

Võrgustik **Solvit** pakub kodanikele ja ettevõtjatele otsest abi, et leida kiireid ja pragmaatilisi lahendusi probleemidele, mis on tingitud ELi eeskirjade vääramisest riiklike ametiasutuste poolt. Kõige sagedamini on probleemid seotud kutsequalifikatsioonide tunnustamise, haridusele juurdepääsu, elamislubade ja sotsiaalkindlustusega.

Ettevõtjad, kes soovivad teenuseid pakkuda rohkem kui ühes ELi liikmesriigis, saavad asjakohaste menetluste ja nõuete kohta teavet **ühtsetest kontaktpunktidest**. Nendele kontaktpunktidele pääseb ligi elektrooniliselt kas kodus või mõnes teises ELi liikmesriigis. Euroopa ettevõtjad võivad saada võrgustikult **Enterprise Europe Network** tasuta ettevõtluse tugiteenust, sealhulgas eksperdinõu, mis käsitleb ELi ühtse turu alaseid õigusakte (alustades patentidest ja lõpetades maksundusküsimustega). Asjaomasel võrgustikul on 50 riigis kokku üle 600 liikmesorganisatsiooni.

ELi tegevus

Ühtse turu lõpuleviimine on prioriteediks Euroopa Komisjonile, kes püüab kriisijärgset Euroopa majandust elavdada. See on eesmärgiks ka esimese ja teise ühtse turu meetmepaketi puhul. Need meetmed on majanduse ergutamiseks ja töökohtade loomiseks.

Prioriteetsed meetmed uueks majanduskasvuks

Aprillis 2011 võttis Euroopa Komisjon vastu esimese ühtse turu meetmepaketi. Sellega nähti ette 12 projekti Euroopa majandusele toetuse andmiseks ja uuteks võimalusteks suurema majanduskasvu, konkurentsivõime ja sotsiaalse arengu valdkondades. Komisjon koostas nimekirja pärast seda, kui ta oli tutvunud ligikaudu 850 vastusega, mis esitati neli kuud kestnud avaliku arutelu raames, ning samuti teiste ELi institutsioonide arvamuste ja järeldustega. Iga meetmele järgnesid kiiresti konkreetset ettepanekuid õigusaktide või eeskirjade muutmise kohta, et parandada kodanike, tarbijate, töötajate ja ettevõtjate (eelkõige väikeettevõtjate) igapäevaelu.

Üks eesmärk oli parandada juurdepääsu rahastamisele idufirmade puhul, kellel sageli puuduvad vajalikud vahendid töötajate värbamiseks, uute toodete loomiseks või taristu rajamiseks ning see paneb nad ebasoodsasse konkurentsiolukorda. Sel põhjusel on komisjon teinud määruse ettepaneku, mis käsitleb riskikapitalifondide turustamise ühtseid eeskirju kõikjal Euroopas. Alates 2013. aasta juulist peaksid uued ühtsed eeskirjad aitama asjaomastel fondidel saada rohkem kapitalikohustusi ning muutuda veelgi suuremaks, avardades ettevõtjate kasvuväljavaateid.

Töötajate liikuvuse parandamine ELis oli samuti esimese ühtse turu meetmepaketi üks prioriteetidest, arvestades seda, et mitmed kõrge kvalifikatsiooniga töötajate ametikohad jäävad täitmata. Komisjon tegi ettepaneku Euroopa kutsekaardi kehtestamiseks, mis aitab üksikisikul taotleda oma kutsekvalifikatsioonide lihtsamat ja kiiremat tunnustamist kõikjal ELis.

Euroopa tööstus on konkurentsivõimelisem, kui ettevõtjad saavad oma tooteid müüa kogu ühtsel turul.

Hoo säilitamine

2012. aasta oktoobris tegi Euroopa Komisjon ettepaneku täiendava 12 olulise meetme ehk teise ühtse turu meetmepaketi kohta.

Asjaomased meetmed on võimalik liigitada nelja majanduskasvu soodustavasse kategooriasse. Need on järgmised: integreeritud võrgustikud, kodanike ja ettevõtjate piiriülene liikuvus, digitaalmajandus ning ühtekuuluvust ja tarbijate hüvesid tugevdavad meetmed. „See on võimalus kasutada meie kullavara, ühtset turgu, et meie sotsiaalne turumajandus oleks konkurentsivõimeline ja kasvaks jälle,“ märkis algatust käivitades volinik Barnier.

Komisjon on esitanud iga valdkonna kohta konkreetset ettepanekuid. 2013. aasta märtsis tegi ta ettepaneku uute eeskirjade kohta, mis käsitlevad kiire internetiühenduse loomise kulude kärpimist 30% võrra. Asjaomased eeskirjad põhinevad parimatel tavadel, mida on juba proovitud Saksamaal, Hispaanias, Prantsusmaal, Itaalias, Leedus, Madalmaades, Poolas, Portugalis, Sloveenias, Rootsis ja Ühendkuningriigis.

Siiski jäetakse ELi algatuse alusel korralduslikud küsimused suures osas liikmesriikide otsustada.

Tarbijate usalduse suurendamiseks tegi komisjon 2013. aasta veebruaris ettepaneku ka uute eeskirjade kohta, mis suurendaksid ühtsel turul ringlevate toodete ohutust ja tõhustaksid kõikide tarbijatele mõeldud selliste toodete järelevalvet, mida ei kasutata toiduks, eelkõige kolmandatest riikidest imporditud toodete järelevalvet. Eesmärk on ennetada kahjulike toodete sattumist tarbijate valdusse ning parandada jälgitavust, et neid oleks võimalik lihtsamini tuvastada ning probleemi olemasolu korral kiiremini turult kõrvaldada. Kui Euroopa Parlament ja nõukogu uued eeskirjad vastu võtavad, hakkavad neid jõustama riiklikud turujärelevalveasutused. Asjaomased asutused teevad tihedamat koostööd, et koordineerida toodete ohutuskontrolli, eelkõige ELi välispiiridel.

Ühtne turg tarbijatele

Ühtne turg eksisteerib ELi 500 miljoni tarbija heaks, kellel on õigus osta kaupu ja teenuseid mis tahes kauplejalt (kõikjal samadel tingimustel samade lepinguliste kohustuste alusel). Mida teadlikumaid otsuseid nad teha saavad, seda rohkem tugevdab see ühtset turgu ning soodustab konkurentsi, innovatsiooni ja majanduskasvu.

Internet

Kuigi palju inimesi peab internetti iseenesestmõistetavaks, oleme suure hulga viimase 20 aasta jooksul arenenud võrkude ja teenuste olemasolu eest tänu võlgu just ELi ennetavale ja paindlikule poliitikale interneti valdkonnas. Uusima elektroonilise vidina või riietuseseme võib nüüd tellida teisest Euroopa riigist ning see tuuakse koju kätte. Kontinendi ühes servas asuv ettevõtte võib ühendada jõud teises servas asuva ettevõttega, et pakkuda paremat teenust või laiemat tootevalikut. Selles kaasaegses veebipõhises maailmas on ostjal samuti rohkem volitusi teenuse mõjutamiseks e-kirja saatmise või internetis kommentaari avaldamise teel. Kuid interneti mõju on suurem kui vaid sisseostude tegemine – see hõlmab ka kultuurivaldkonda. Tänu ELi ühtse turu poliitikale on üldsusel nüüd veebiportaali Europeana.eu kaudu juurdepääs Euroopa kirjanduse, filmide, maalide ja muude kunstiteoste digiversioonidele.

Suurem konkurents energiaturul

Viimase pooleteise aastakümne jooksul jõustunud ühtset turgu käsitlevate õigusaktide (ning konkurentsieskirjade) abiga ei ole riiklikud turud enam riigi omandis olevate monopolide kontrolli all, vaid on avatud ka välismaistele tarnijatele. Selle tulemusena võivad eramajapidamised ja ettevõtjad vabalt oma tarnijaid valida. Mahukam piiriülene kaubandus energiasektoris aitab ennetada ka tarnehäireid ning elektrikatkestusi ELi liikmesriikides. Mitmed Euroopa energiaettevõtjad tegutsevad nüüd aktiivselt ka rohkem kui ühes liikmesriigis, suurendades teenusepakkujate konkurentsi.

Tänu ühtset turgu käsitlevatele õigusaktidele võivad üksikisikud ja ettevõtjad oma elektritarnija nüüd ise valida.

ELi ühtset turgu käsitlevate direktiividega tagatakse kõikjal ELis tooteohutus- ja keskkonnanõuded.

Välismaal õppimine ja töötamine

Praegu tunnustatakse enamikku ühes ELi liikmesriigis saadud diplomitest ja kutsequalifikatsioonidest ka teistes liikmesriikides; igal aastal võimaldavad ELi programmid, nagu Erasmus ja Leonardo, sadadel tuhandetel eurooplastel välismaal õppida või koolitust saada. Lisaks sellele, et asjaomased algatused toovad isiklikku kasu üksikisikutele, ergutatakse nendega ka Euroopa majandust. Eurobaromeetri uuringus esitatud teabe kohaselt näeb 56% kodanikest Euroopa integratsiooni kõige positiivsema tulemusena just inimeste vaba liikumist. Valdav enamus arvab ka, et see toob kasu majandusele.

Kasu Euroopa ettevõtjatele

Igal ELi ettevõtjal on juurdepääs 28 riigi turule ning 500 miljonile potentsiaalsele kliendile. Samuti võimaldab see suurettevõtjail kasu saada mastaabisäästust, võimaldades väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjail vallutada uusi turge. Asjaomased ettevõtjad on eriti olulised Euroopa majanduse seisukohast, luues 85% kõigist uutest töökohtadest ELis. Samuti on need ettevõtjad ELi kõige innovatiivsemate hulgas ning see on kriisist väljumise puhul väga oluline. Ühtsest turust saadav kasu aitab ettevõtjatel konkureerida ka väljaspool ELi asuvate riikidega.

On mitu viisi, kuidas ELi ühtse turu poliitika muudab ettevõtluse Euroopas lihtsamaks. Üheks nendest on vastastikune tunnustamine, millega tagatakse, et riiklikud tehnilised eeskirjad ei takista ELis vaba kauplemist. Sellest tulenevalt võidakse ühes

liikmesriigis seaduslikult toodetud ja turustatud toodet müüa ka mis tahes teises liikmesriigis. Eeldatavasti on ühtset turgu hõlmavad õigusaktid alates 2007. aastast vähendanud ELi ettevõtjate halduskoormust 25%.

Säästev ja ohutu tööstus

Lisaks kaupade vabale liikumisele on ühtset turgu käsitlevate direktiividega kehtestatud ka kogu ELi hõlmavad mitme valdkonna toodete ohutus- ja keskkonnanõuded. Asjaomaste õigusaktide alusel ei võimaldata toodetel kogu ELi piires mitte üksnes vabalt ringelda, vaid need on Euroopa kodanikele toonud ka suurt kasu. Tooded on muutunud palju ohutumaks. CE- või muu märgisega toodete puhul tagab tootja, et toode vastab kõigi kohaldatavate direktiivide nõuetele ning seda võib kõikjal ELis müüa. See on kasulik ettevõtjatele, kes soovivad müüa piiriüleselt, ning ostjatele, kes teavad siis kindlalt, et nende ost on ohutu ja nõuetele vastav.

Innovatsiooni kaitsmine

Tõelise ühtse turu loomiseks tuleb kõrvaldada vaba liikumise piirangud ja konkurentsivastased tavad või neid võimalikult vähendada, luues keskkonna, mis soodustab innovatsiooni ning investeringuid. Asjaomases kontekstis on intellektuaalomandi kaitse ühtse turu edukuse võti. Selleks et muuta ettevõtjatele rohkem kui ühes ELi liikmesriigis tegutsemine lihtsamaks ja soodsamaks, võeti 1993. aastal kasutusele ühenduse kaubamärk. Tegelikult

tähendab see seda, et ettevõtjad peavad kaubamärgi registreerimise eest vähem maksma. Need, kes esitavad oma taotluse internetis, saavad veelgi rohkem säästa.

Ettevõtjad saavad varsti taotleda leiutistele ühtset patenti, mis kehtib 25 ELi liikmesriigis, ilma et nad peaks iga riigi puhul eraldi patenditaotluse esitama. See vähendab ettevõtjate (eelkõige väikeettevõtjate) jaoks kulusid ja bürokraatiat.

Finantsteenused: parem reguleerimine ja järelevalve

Finantskriis rõhutas vajadust finantsasutuste, -toodete, ja -turgude parema reguleerimise, läbipaistvuse ja järelevalve järele kõikjal ELis. Kooskõlas ühtse turu eesmärkide ja kapitali vaba liikumise põhimõttega on pankade piiriülene tegevus hoogustumas. Kuigi see muudab pangad tõhusamaks, toimub reguleerimine ja järelevalve suures osas jätkuvalt riiklikul tasandil.

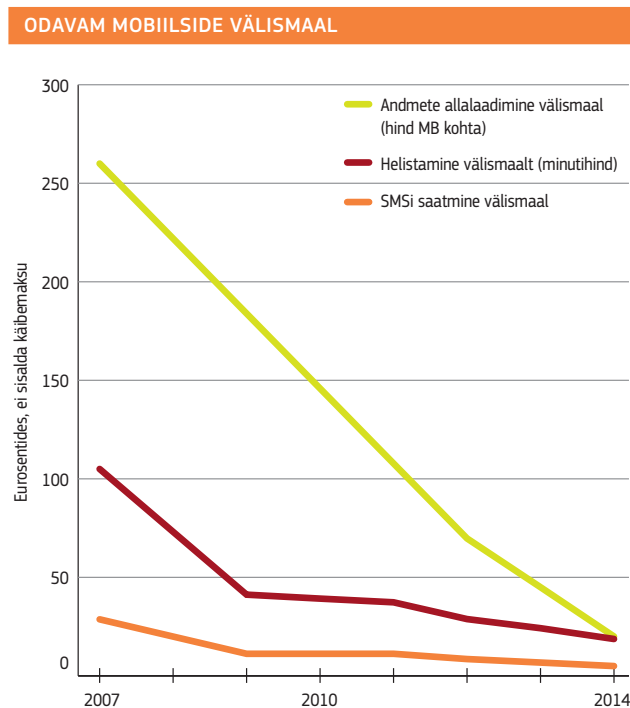

Usalduse taastamine finantssüsteemi vastu on üks peamisi kavandatava pangandusliidu eesmärke, mille puhul kehtivad kõigile euroala pankadele ühtsed eeskirjad.

Palju on juba saavutatud. 1. jaanuarist 2014 peavad kõik euroala pangad oma valduses hoidma rohkem ja paremat kapitali, nagu määrati kindlaks ELi kapitalinõuete direktiivi läbivaatamise käigus. Uus raamistik muudab ELi pangad kindlamaks ning parandab nende suutlikkust tulla toime nende tegevusega seotud riskidega ning kanda võimalikud kahjud. Paketiga kehtestatakse uued piirangud ka juhtivtöötajate preemiatele.

Muud uued algatused hõlmavad näiteks uusi tehnilisi standardeid tuletisinstrumentidele, millega kaubeldakse väljaspool reguleeritud börse, nagu on sätestatud 2013. aasta augustis jõustunud Euroopa turu infrastruktuuri määruses. Samuti soovitakse laiendada investeerimisteenuseid (nt maaklerlus ja portfelli valitsemine) käsitlevaid eeskirju ning tõhustada tarbijakaitset pangakontode parema juurdepääsetavuse ja läbipaistvuse abil.

Määrusega nõutakse nõuetekohast järelevalvet Euroopa tasandil, et tegeleda piiriüleste riskide ja probleemidega. Sel eesmärgil loodi 2011. aastal kolm kogu Euroopat hõlmavat asutust. Need asutused on Euroopa Pangandusjärelevalve, Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve ning Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve. Loodi ka Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu, et tuvastada riskid, mis võivad levida kogu finantssektorisse, ning tagada, et need ei seaks ohtu finantsstabiilsust.

Eurotariif on ELi õiguse alusel lubatud maksimumtariif. Esimesena kehtestati see aastal 2009 ning allalaadimise puhul aastal 2012.

Alates 2007. aastast on ELil õnnestunud vähendada rändlusteenuse hinda üle 80%.

Usalduse taastamine pankade vastu

Euroala võlakriis on tähelepanu juhtinud vajadusele sügavamate reformide järele, et murda pankade ja riigikassade vaheline nõiarering. Kui riigi valitsemissektori võlg muutub liiga suureks, siis kannatab tema krediitdivõimelisus, mis omakorda tekitab kahju pankadele, kes on tavaliselt valitsemissektori võlakirjade suurimad omanikud. Samas, kui pankadel läheb halvasti, võib valitsus olla kohustatud neile appi tõttama ning kulutama raha nende päästmiseks.

Üldistest eeskirjadest ei piisa, et murda nõiarering ning taastada inimeste usaldus pankade vastu. Sügavat ja integreeritumat lähenemisi viisi finantsjärelevalvele on vaja eelkõige ühisraha kasutavate riikide puhul. Seepärast võtsid ELi juhid 2012. aasta juunis kohustuseks nn pangandusliidu loomise, mille puhul kehtivad kõigi euroala pankade jaoks ühtsed eeskirjad. Visiooni kirjeldati lähemalt komisjoni majandus- ja rahaliitu käsitlevas tegevuskavas 2012. aasta novembris.

Alates 2014. aasta lõpust hakkab Euroopa Keskpank nn ühtse järelevalvemehhanismi abil jälgima kõiki euroala panku ja muid laenuettevõtteid. Euroalast väljaspool asuvad ELi liikmesriigid võivad samuti valida sellega ühinemise.

Mehhanismi täiendab ka ühtne lahendusmehhanism, et tegeleda ebaõnnestunud finantsinstitutsioonide tegevuse lõpetamisega nii, et maksumaksjad ja reaalmajandus võimalikult vähe kahju kannataksid, nagu on sätestatud komisjoni 2013. aasta juuli

ettepanekus. Alates 2013. aasta augustist kehtivad ka rangemad riigiabi käsitlevad ELi eeskirjad, millega nõutakse, et kitsikuses vaevlevad laenajad pöörduksid toetuse saamiseks kõigepealt oma investorite poole ning taotleksid alles siis abi valitsuselt.

Kõnealuse plaani kohaselt luuakse uus Euroopa fond, mida rahastatakse pangandussektorist, et aidata raskustes olevaid panku ümberstruktureerida. Kui panga aktsionäride ja võlausaldajate rahalised vahendid on ebapiisavad ning kui uus fond ei sisalda samuti veel piisavalt vahendeid, võib panka erandjuhul otse rekaptaliseerida ehk pakkuda talle uut kapitali osana selliste pankade päästmiskavast, mis muidu läheksid pankrotti. See toimub alalise Euroopa tulemuuri kaudu, mida teatakse ka Euroopa stabiilsusmehhanismina, misjuhul ei pöörduta kõigepealt riikide valitsuste poole.

Ohutu, vastutustundliku, tarbijasõbraliku ja majanduskasvu soodustava finantssektori loomine Euroopas jääb prioriteediks. Sellega seoses on lähiajal kavas esitada mitu olulist ettepanekut. Nende ettepanekute hulgas on näiteks tööandjapensionifonde käsitlevad läbivaadatud eeskirjad, pankade struktuurireform ning innovatiivsete makseteenuste (nt kaardid, internet ja mobiilimaksed) läbivaadatud eeskirjad.

Kuigi paljud reformi üksikasjad vajavad veel täpsustamist, soovivad Euroopa juhid kindlasti astuda uude stabiilse majanduskasvu ajastusse, mida toetab tugev ja usaldusväärne finantssektor.

© iStockphoto/Justin Horrocks

Stabiilsed pangad on kodanike jaoks olulised – eelkõige uue kodu ostmisel.

Järgmised sammud

Olenemata kõigest seni saavutatust, tuleb Euroopa ühtse turuga seoses veel lahendada teatavad probleemid, eelkõige teenuste ja energia valdkondades. Neile on võimalik läheneda üksnes ELi tasandil, et aidata üksikisikutel ja ettevõtjatel saada ühtse turu olemasolust võimalikult suurt kasu.

Järgmistel aastatel on komisjoni eesmärk anda Euroopas oma panus sotsiaalsetesse ettevõtetesse (ettevõtted, kes esindavad ühenduse sotsiaalseid, ühiskondlikke ja keskkonnaalaseid huve ega ole suunatud üksnes kasumi saamisele) ning sotsiaalmajandusse tervikuna. ELil võib samuti olla roll interneti teel toimuva ühisrahastamise edendamisel, et aidata lahendada väikeettevõtjate ja idufirmade rahastamisprobleeme. 2013. aasta juunis korraldas komisjon esimese seminari, et uurida erinevaid ühisrahastamisega seotud küsimusi ning võtab järelmeetmeid võimalikke poliitikaalgatusi hõlmava uuringu raames.

Euroopa vajab uusi ettevõtjaid.

Lisalugemist

- ▶ **ELi ühtse turu poliitika ülevaade komisjoni veebisaidil:** http://ec.europa.eu/internal_market/index_en.htm
- ▶ **Avalike konsultatsioonide loetelu:** http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations/index_en.htm
- ▶ **Teave finantsteenuseid ja kapitaliturge käsitlevate ELi õigusaktide ning ettepanekute kohta:** http://ec.europa.eu/internal_market/top_layer/financial_capital/index_en.htm
- ▶ **Kodanike ja ettevõtjate portaal Teie Euroopa:** <http://europa.eu/youreurope/>
- ▶ **Teenused, mida võrgustik Enterprise Europe Network pakub väikeettevõtjatele, ning nende ettevõtjate edulood, kes on võrgustikult juba abi saanud:** <http://een.ec.europa.eu>
- ▶ **Teil on küsimusi Euroopa Liidu kohta? Europe Directiga saab konsulteerida telefonil: 00 800 6 7 8 9 10 11 ja veebisaidil <http://europedirect.europa.eu>**

